

Nr 227.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående upphörande av allmänna taxeringar till bevillning av fast egendom samt av inkomst m. m.; given Stockholms slott den 12 mars 1920.

Under åberopande av bilagda i statsrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att

dels antaga härvid fogade förslag till

1:o förordning angående upphörande av allmänna taxeringar till bevillning av fast egendom samt av inkomst m. m.;

2:o förordning angående ändrade grunder för utgörande av vissa avgifter; samt

3:o förordning angående gäldande av utlagor, vilka bestämts att utgå efter de för utgörande av kommunalutskylder i allmänhet stadgade grunder;

dels ock vid uppgörande av statsreglering för år 1921 ur riksstaten utesluta i Kungl. Maj:ts förslag till statsreglering upptagna inkomsttiteln »bevillning av fast egendom samt av inkomst» och utgiftstiteln »bidrag till landsting och städer, som icke deltaga i landsting», båda till ett belopp av 4,600,000 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Förslag

till

Förordning

angående upphörande av allmänna taxeringar till bevillning av fast egendom samt av inkomst m. m.

Härigenom förordnas, att efter utgången av år 1920 allmänna taxeringar till bevillning av fast egendom samt av inkomst icke vidare skola verkställas, samt att förordningen den 28 oktober 1910 (nr 116) angående bevillning av fast egendom samt av inkomst efter sagda tidpunkt icke skall tillämpas i vidare mån, än som erfordras för prövning av besvär och för den efterbeskattning, vilken därefter må äga rum.

Förslag
till
Förordning

angående ändrade grunder för utgörande av vissa avgifter.

Härigenom förordnas,

att, där i allmän författning eller eljest gällande föreskrift är stadgat, att utskyld eller annan avgift skall utgå i visst förhållande till bevillningstaxeringsvärde, bevillningstaxerad inkomst, bevillning eller fyrktal, sådan utskyld eller avgift skall beräknas och utgöras, såsom om bevillning av fast egendom samt av inkomst utginge med sex öre för varje fulla etthundra kronor av taxeringsvärdet å fastighet med åsatt jordbruksvärde, fem öre för varje fulla etthundra kronor av taxeringsvärdet å annan fastighet och frälseränta samt en för hundra av inkomstens belopp;

att med fastighet i ovan angivna fall skall förstås sådan fastighet, för vilken enligt bestämmelserna i II kap. kommunalskattelagen skall utgöras fastighetsskatt;

att till bevillning uppskattad inkomst skall motsvaras av till kommunal inkomstskatt uppskattad annan inkomst än inkomst av fast egendom med avdrag i förekommande fall av hyresvärdet motsvarande fem procent av taxeringsvärdet å fastighet, därför fastighetsskatt utgår, och som av ägaren begagnats i skattepliktig näring eller eljest i rörelse eller yrke;

att till bevillning beskattningsbart belopp skall motsvaras av det belopp, varmed den skattskyldiges till kommunal inkomstskatt beskattningsbara inkomst må överstiga hans till kommunal inkomstskatt uppskattade inkomst av fast egendom med tillägg i förekommande fall av hyresvärdet motsvarande fem procent av taxeringsvärdet å fastighet, därför fastighetsskatt utgår, och som av ägaren begagnats i skattepliktig näring eller eljest i rörelse eller yrke; samt

att, där utskyld eller annan avgift förklarats skola utgöras av den, som ej skall taxeras till bevillning av fast egendom eller inkomst, skyldigheten att utgöra sådan utskyld eller avgift skall vara beroende därav, att befrielse från taxering till kommunal fastighetsskatt, respektive kommunal inkomstskatt för annan inkomst än inkomst av fast egendom äger rum.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1921 men äger ej tillämpning i fråga om utskyld eller annan avgift, som skall utgå på grundval av dessförinnan verkställd taxering.

Förslag
till
Förordning

angående gäldande av utlagor, vilka bestämts att utgå efter de för utgörande av kommunalutskylder i allmänhet stadgade grunder.

Häri genom förordnas, att, där i allmän författning föreskrivits, att utlagor skola utgå efter de för utgörande av kommunalutskylder i allmänhet stadgade grunder, skall, för det fall att särskild utdebitering av sådana utlagor äger rum, med kommunalutskylder förstås fastighets-skatt, näringskatt och kommunal inkomstskatt.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1921 men äger ej tillämpning i fråga om utdebitering, som skall grunda sig å dessförinnan verkställd taxering.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 mars
1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BRANTING,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena friherre PALMSTIERNA,
Statsråden: UNDÉN,
THORSSON,
OLSSON,
SANDLER,
NOTHIN,
NILSON,
ERIKSSON,
SVENSSON,
HANSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, anförde vidare:
På min föredragning har Kungl. Maj:t förut denna dag fattat beslut om framläggande för riksdagen av förslag till kommunalskattelag, enligt vilket förslag den allmänna kommunala beskattningen skulle helt och hållet omläggas. I samband härmed har man, såsom jag förut i dag framhållit, ansett bevillningen, vars egentliga uppgift numera endast är att utgöra grund för den kommunala beskattningen, kunna och bära alldeles avskaffas. Utlagor eller andra avgifter äro emellertid ofta nog bestämda i förhållande till taxeringen till bevillning e. d. I sådana fall gäller det då att i det nya kommunala beskattningssystemet söka finna andra grunder för dessa utlagor och avgifter. Härvidlag synes det vara riktigt att så gott sig göra låter ersätta det försvunna med

vad som i det nya systemet är detsammias närmaste motsvarighet, vare sig så, att motsvarigheten, där fråga är om ett längre eller kortare provisorium, blir en möjligast fullständig likhet utan ändring i sak, eller så, att, vid ett mera definitivt ordnande av förhållandena, de med avseende närmast å den allmänna kommunala beskattningen tillskapade nya grunderna utsträckas till närstående områden.

Jag anhåller nu att få underställa Kungl Maj:ts prövning vissa förslag, som angå dels bevillingens avskaffande m. m., dels vissa i samband därmed stående frågor.

Därest bevillingen avskaffas, bör i det uppgjorda förslaget till statsreglering för år 1921 den till 4,600,000 kronor upptagna inkomsttiteln »bevilling av fast egendom samt av inkomst» samt det till samma belopp upptagna reservationsanslaget till landsting och städer, som icke deltaga i landsting, ur riksstaten uteslutas. Vidare torde genom en särskild förordning böra stadgas, att allmänna taxeringar till bevilling av fast egendom samt av inkomst icke vidare skola äga rum efter utgången av år 1920, och att bevillningsförordningen skall från nämnda tidpunkt upphöra att äga tillämpning i vidare mån, än som erfordras för prövning av besvär samt för den efterbeskattning, som jämväl efter utgången av år 1920 må äga rum. Några andra åtgärder för ändamålet torde icke erfordras.

**Bevillingens
avskaffande.**

Åtskilliga fall förekomma, där utskyld eller annan avgift skall utgå i visst förhållande till jämförelsetal, bestämda enligt stadgandena i bevillningsförordningen. Så är exempelvis enligt åtskilliga äldre löneresolutionsresolutioner prästerskapets avlöning eller viss del därav bestämd på sådant sätt, att de skattskyldiga ha att erlægga prästlöneavgifter i visst förhållande till utgjord bevilling, till bevilling uppskattad eller beskattningsbar inkomst, påfört fyrktal o. s. v. Stundom skall någon till beloppet bestämd del av prästlönen fördelas i förhållande till bevilling, bevillingstaxeringsvärden eller fyrktal. Slutligen äro personliga avgifter till prästerskapet ålagda församlingsmedlemmar, vilka icke utgöra bevilling »enligt andra artikeln bevillningsförordningen», d. v. s. varken fastighets- eller inkomstbevilling. Vidare torde bevilling, bevillingstaxeringsvärde, bevillingstaxerad inkomst eller fyrktal hava lagts till grund för utgörande jämväl av andra avgifter.

**Förordning
angående
ändrade
grunder för
utgörande av
vissa avgifter.**

Om nu bevillingen upphör, bortfaller nu angiven grund för utskyldens eller avgiftens bestämmande eller fördelning. Direkta motsvarigheter till de angivna debiteringsgrunderna komma icke heller alltid

att utan vidare kunna erhållas från det nya kommunalskattesystemet. Någon ändring i sak är emellertid här icke avsedd, och det gäller därför att med hjälp av bestämmelserna i kommunalskattelagen söka bilda jämförelsetal, vilka så nära som möjligt ansluta sig till de nuvarande debiteringsgrunderna för ifrågakvarande avgifter.

Inom finansdepartementet har i angivna syfte utarbetats förslag till förordning angående ändrade grunder för utgörande av vissa avgifter, över vilket förslag kammarkollegium den 11 december 1919 givit infordrat utlåtande.

Kollegium har därvid ifrågasatt, huruvida det kunde vara riktigt att, i händelse av den kommunala skattereformens genomförande, låta utskyld eller annan avgift, som nu utgår i förhållande till inkomst, beräknad enligt bevillningsförordningen eller grunderna för denna, erläggas i förhållande till den inkomst, varför kommunal inkomstskatt utgöres. Då taxeringen till kommunal inkomstskatt, anför kollegium, beträffande inkomst av kapital och arbete torde få antagas komma att giva till resultat lägre belopp än taxeringen till bevillning för inkomst av motsvarande slag, syntes nämligen kunna befaras, att förändringen ofta komme att medföra kränkning av enskilds rätt.

Vidare har kollegium framställt vissa detaljmärkningar mot det remitterade förslaget innehåll, vilka emellertid beaktats vid den slutliga omarbetningen av förslaget inom departementet, varför jag icke torde behöva närmare redogöra för desamma.

Departements-
chefen.

Till en närmare motivering av det föreliggande förslaget, sådant det slutligen utformats, anhåller jag att få anföra följande.

Vad först beträffar taxeringsvärdet å fast egendom torde i stort sett någon egentlig avvikelse från de enligt bevillningsförordningen gällande grunderna för dess bestämmande icke åstadkommas genom kommunalskattelagen, i följd varav man torde kunna räkna med i huvudsak enahanda taxeringsvärden, som om bevillningen kvarstått. De förändringar, vilka ett förbättrat taxeringsväsen kunna föra med sig, få naturligen icke här komma i betraktande. Mot jordbruksfastighet i det gamla systemet torde ganska nära svara fastighet med åsatt jordbruksvärde i det nya. Jordbruksfastighets taxeringsvärde skulle alltså kunna utbytas mot taxeringsvärdet å fastighet med åsatt jordbruksvärde, och taxeringsvärdet å vad som nu i teknisk bemärkelse kallas »annan fastighet» skulle kunna ersättas med taxeringsvärdet å fastighet, som icke har sig jordbruksvärde åsatt.

Vidkommande därefter den till bevillning uppskattade, respektive beskattningsbara inkomsten torde densamma kunna ersättas med till kommunal inkomstskatt uppskattad, respektive beskattningsbar inkomst i alla de fall, där i totalinkomsten icke ingår inkomst av fast egendom; dock att, där fastighet av ägaren begagnats i skattepliktig näring eller eljest i rörelse eller yrke, avdrag från inkomsten bör ske för vad som motsvarar hyresvärdet å sådan fastighet, i den mån fastigheten är underkastad fastighetsskatt. Det uppskattade inkomstbeloppet i det nya systemet torde tämligen nära komma att motsvara samma inkomstbelopp i det gamla. Den beskattningsbara inkomsten däremot lär på grund av det utvidgade avdragssystemet kunna förväntas komma att i de flesta fall ej oväsentligt understiga motsvarande inkomst enligt bevillningsförordningen. Där en viss utgiftspost skall utslås på vissa skattskyldiga i förhållande till deras beskattningsbara inkomst, kommer en dylik avvikelse på sin höjd att föra med sig en ändrad belastning av de i utgiften deltagande beskattningsföremålen. Allvarligare ställer sig saken, då exempelvis en prästerlig befattningshavares lön till större eller mindre del är bestämd att av de skattskyldiga utgöras med belopp, som stå i på ett eller annat sätt bestämt, fixt förhållande till det beskattningsbara inkomstbeloppet. I sådana fall skulle ett utbyte av det till bevillning beskattningsbara beloppet mot det till kommunal inkomstskatt beskattningsbara kunna medföra en ej avsedd minskning i vederbörandes löneinkomster.

Jag har av sistberörda anledning haft under övervägande vissa åtgärder i syfte att tillförsäkra den, som visar sig hava på grund av den ifrågavarande substitutionen lidit minskning i sina inkomster, skäligen ersättning härför antingen av vederbörande skattskyldiga själva eller av staten. En tänkbar utväg har därvid varit att med utgångspunkt från bevillningens efter vad erfarenheten visat tämligen konstanta förhållande till den statliga inkomstskatten söka beräkna bevillningens eller den till bevillning beskattningsbara inkomstens belopp under antagande, att bevillningen alltjämt kvarstått, för att sedan kunna bestämma vad vederbörande under sålunda angivna omständigheter skulle hava erhållit, och därefter på något sätt uppbringa hans ifrågavarande löneinkomster till detta belopp. Genom åtgärder av antytt slag skulle måhända i möjligaste mån undvikas ej avsedda rubbningar i vederbörande tjänstnehavares löneförmåner. Det lär emellertid knappast vara att förvänta, att dylika rubbningar av betydelse skola förekomma i någon större utsträckning. Den 1 maj 1921 äro gamla löneregleringar i tillämpning i blott omkring 300 pastorat, och i det större antalet av dessa torde det vara

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 1 saml. 189 häft. (Nr 227.) 2

den till bevilning uppskattade inkomsten, som är normerande för präst-löneavgifterna. I det mindretal fall, där den beskattningsbara inkomsten är bestämmande, är visserligen en minskning i de löneförmåner, som på sådant sätt beräknas, tänkbar, men torde i stort sett komma att uppvägas av den ökning i de skattskyldigas inkomstbelopp, som ägt rum under senare tiden. Därest en verklig löneminskning skulle inträda, står det vederbörande öppet att hos Kungl. Maj:t söka lönetillskott ur kyrkofonden. Vid sålunda angivna förhållanden har jag icke ansett mig hava tillräcklig anledning att föreslå några särskilda åtgärder i det antydda syftet.

Därest vid taxering till kommunal inkomstskatt förekommer både inkomst av fast egendom och annan inkomst, kan man icke i den beskattningsbara inkomsten utan vidare särskilja berörda inkomstslag. Om i dylika fall utskyld eller avgift nu är bestämd att utgå i förhållande till inkomstens till bevilning beskattningsbara belopp, vari ju någon inkomst av fast egendom icke ingår, torde det emellertid bliva nödvändigt att ur det till kommunal inkomstskatt beskattningsbara beloppet söka utsondra den del, som kan anses svara mot inkomst av fast egendom. På sätt föreslagits i fråga om, bland annat, bidragen till landsting torde i nu avsedda fall det till bevilning beskattningsbara inkomstbeloppet bära ersättas med det belopp, varmed den skattskyldiges till kommunal inkomstskatt beskattningsbara belopp må överstiga hans till kommunal inkomstskatt uppskattade inkomst av fast egendom med tillägg i förekommande fall av hyresvärdet motsvarande fem procent av taxeringsvärdet å fastighet, därför fastighetsskatt utgår, och som av ägaren begagnats i skattepliktig näring eller eljest i rörelse eller yrke.

I anslutning till vad nu anförts bör alltså i de fall, där avgift är bestämd att utgå i förhållande till bevilning eller fyrktal, avgiften beräknas, såsom om bevilning fortfarande utginge med sex, respektive fem öre för varje fulla etthundra kronor av taxeringsvärdet samt en för hundra av inkomstens belopp.

**Förordning
angående
gäldande av
utlagor, vilka
bestämts att
utgå efter de
för kommunalutskylders
utgörande
i allmänhet
stadgade
grunder.**

Enligt § 5 i förordningen den 2 november 1883 angående allmänt ordnande av klockarnes löneinkomster (nr 61 sid. 1) skall den till klockare i penningar utgående lön av församlingen sammanskjutas efter de grunder, som för kommunalutskylders utgörande i allmänhet äro stadgade.

I lag den 15 april 1904 angående sättet för organistlöns utgående (nr 13 sid. 11) har föreskrivits, att till organist utgående lön skall av församlingen sammanskjutas efter samma grunder.

Enligt lag den 5 juni 1909 angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll av tingshus och häradsfängelset (nr 55 sid. 1) skola i dylik kostnad alla de, vilka inom tingslaget erlägga kommunalutskylder, deltaga efter de grunder, som för sådana utskylders utgörande i allmänhet äro stadgade.

I lag samma dag angående byggande och underhåll av kyrka med vad därtill hörer så ock av särskild sockenstuga (nr 55 sid. 2) föreskrives, att kyrka med klockstapel, kyrkomur och annat, som till kyrka hör, så ock sockenstuga, skola, där icke annorlunda är särskilt förordnat, uppehållas och byggas på deras kostnad, vilka inom församlingen erlägga kommunalutskylder, efter de grunder, som för sådana utskylders utgörande i allmänhet äro stadgade; dock att de, vilka äga åtnjuta de genom prästerskapets privilegier förunnade förmåner, ej äro skyldiga att i den kostnad deltaga i vidsträcktare mån, än som med samma privilegier må vara förenligt.

I lag samma dag angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll av prästgård (nr 55 sid. 3) heter det slutligen:

Där, enligt 26 kap. 2 § byggningsbalken eller särskilda författningar det åligger socknemän att på sin kostnad bygga eller bättra husen å prästgård, skola i sådan kostnad alla de, vilka inom församlingen erlägga kommunalutskylder, deltaga efter de grunder, som för sådana utskylders utgörande i allmänhet äro stadgade; dock vare de, vilka äga åtnjuta de genom prästerskapets privilegier förunnade förmåner, skyldiga att i den kostnad deltaga endast i den mån de ej äro därifrån enligt samma privilegier befriade.

Vad de nu berörda utskylderna beträffar, vill jag här erinra, hurusom grunderna för gäldande av avlöning åt klockare och organist förr varit mera obestämda, medan däremot i byggningsbalkens 26 kap. voro meddelade föreskrifter angående deltagande i kostnad för byggnad av kyrka och sockenstuga, prästgård och tingshus m. m. Av den historik, jag i mitt anförande angående förslaget till kommunalskattelag meddelat, framgår, hurusom denna skyldighet företrädesvis åvilat jorden men så småningom fördelats även på övriga beskattningsföremål. Denna fördelning fullbordades genom särskilda lagar den 26 april 1905. 1909 års nu gällande lagar i ämnet innebära i detta avseende endast en redaktionell ändring.

Någon ändring i de anförda författningarna, vare sig reell eller endast formell, synes mig icke behöfvlig i samband med en omläggning av kommunalskatterna. Däremot är en uttrycklig förklaring erforderlig om vad som skall förstås med »kommunalutskylder». I förslaget till kommunalskattelag ingå fyra olika skatteformer, nämligen en fastighets-

*Departements-
chefen.*

skatt, en näringskatt, en kommunal inkomstskatt och en kommunal progressivskatt. Av dessa skatteformer skall den kommunala progressivskatten utgå efter en enhetlig för hela riket lika skala, medan endast de tre övriga skatteformerna i vanlig ordning ingå i den allmänna kommunala repartitionen. Det synes mig under sådana förhållanden tydligt, att, för det fall att särskild utdebitering äger rum, med kommunalutskylder böra förstås dessa tre skatteformer. Att för ifrågavarande ändamål anlita progressivskatten bör icke sättas i fråga.

I en särskild förordning torde alltså böra meddelas den bestämmelse, att, när i allmän författning föreskrivits, att utlagor skola gäldas i enlighet med de för utgörande av kommunalutskylder i allmänhet gällande grunder, skall, för det fall att särskild utdebitering av sådana utlagor äger rum, med kommunalutskylder förstås fastighetsskatt, näringskatt och kommunal inkomstskatt.

Föredragande departementschefen uppläste härefter de inom finansdepartementet uppgjorda förslagen till

1:o) förordning angående upphörande av allmänna taxeringar till bevillning av fast egendom samt av inkomst m. m.;

2:o) förordning angående ändrade grunder för utgörande av vissa avgifter; samt

3:o) förordning angående gäldande av utlagor, vilka bestämts att utgå efter de för utgörande av kommunalutskylder i allmänhet stadgade grunder;

och hemställde, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att

dels antaga omförmälda förslag;

dels ock vid uppgörande av statsreglering för år 1921 ur riksstaten utesluta i Kungl. Maj:ts förslag till statsreglering upptagna inkomsttiteln »bevillning av fast egendom samt av inkomst» och utgiftstiteln »bidrag till landsting och städer, som icke deltaga i landsting», båda till ett belopp av 4,600,000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse bil. vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Nils Hellenius.